

Tung kritik mot regeringens kärnkraftsplan: Har för bråttom

Uppdaterad 20241202

Kärnkraftsutredaren Mats Dillén och finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) har inte tillräckligt på fötterna, anser tunga remissinstanser. Foto: Ali Lorestani

Det går för fort, det är otillräckligt utrett och det riskerar att bli alldeles för dyrt. Regeringens megasatsning på ny kärnkraft får svidande kritik av forskare, myndigheter och företag.

– Det här ska inte ses som en slutstation, svarar finansmarknadsminister Niklas Wykman (M).

•

[Hans Rosén](#)Text

[Hans Olsson](#)Text

Regeringen har lovat väljarna att byggandet av nya reaktorer ska sätta i gång den här mandatperioden. Två reaktorer ska stå klara till 2035 och därefter ska expansionen fortsätta i stor skala.

Problemet är att inga investerare är intresserade av att ta den ekonomiska risk som är förknippad med att bygga ny kärnkraft. Regeringen gav därför utredaren Mats Dillén i uppdrag att föreslå statliga stöd som kan locka statligt ägda Vattenfall och andra att sätta spaden i marken.

[Utredarens förslag](#) har nu varit ute på remiss och kritiken är inte nådig. Såväl forskare som myndigheter och företag varnar regeringen för att gå vidare med de föreslagna lösningarna.

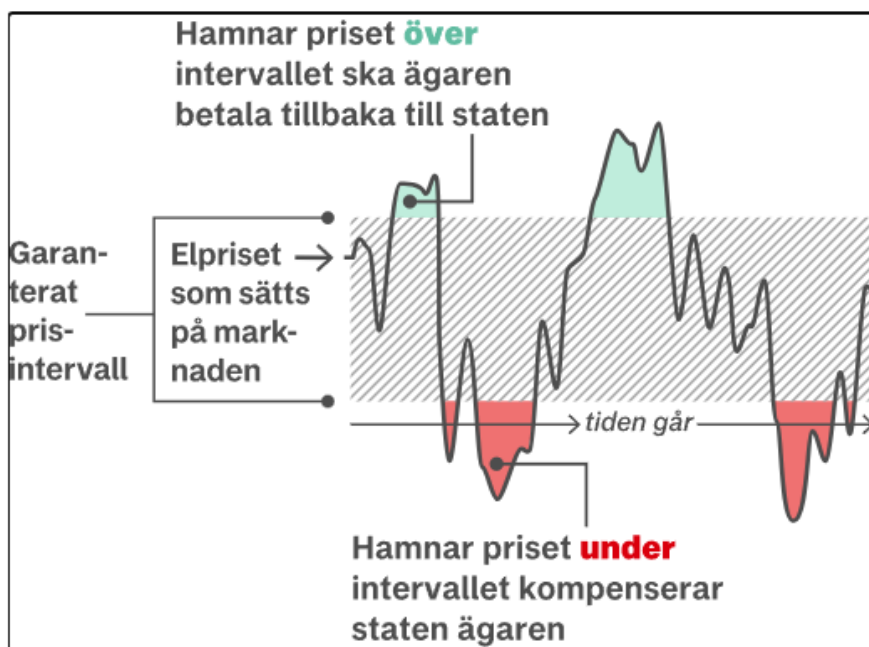
Flera remissinstanser argumenterar på liknande sätt och kritiken är grovt indelad i fyra punkter:

- Regeringen har för bråttom och har inte tillräckligt utrett konsekvenserna av att subventionera ny kärnkraft.
- Förslaget innebär en snedvridning av konkurrensen, vilket kan hämma investeringar i andra energislag än kärnkraft.
- Det finns ingen analys av lösningar som skulle kunna vara ett alternativ till ny kärnkraft.
- Förslaget innebär stora ekonomiska risker för såväl elkunder som staten och skattebetalarna.

Kritiken kommer både från remissinstanser som är skeptiska till kärnkraft och från dem som i grunden är positiva till att bygga nya reaktorer. Även regeringens egna myndigheter är djupt kritiska.

Så ska investerarna lockas till kärnkraften

Garanterat elpris* är ett sätt att minska risken när nya reaktorer byggs.

Grafik: Helena Shutrick. Källa: EU:s ministerråd. *Den här modellen (contract for difference) diskuteras när EU tar fram nya regler för statsstöd till energisektorn. Vilken modell Sverige ska använda utreds.

Energimarknadsinspektionen avstyrker till exempel förslaget helt och hållet eftersom den anser att det är oklart vad det får för effekter på samhällsekonomin och elmarknaden.

Konjunkturinstitutet anser att det inte är klarlagt att en omfattande satsning på ny kärnkraft är samhällsekonomiskt motiverad. Innan regeringen går vidare med projektet behöver även andra alternativ för ny elförsörjning analyseras, skriver Konjunkturinstitutet.

Konkurrensverket efterfrågar teknikneutralitet och pekar på risken att ett massivt kärnkraftsstöd snedvrider konkurrensen mellan olika kraftslag.

Svenskt Näringsliv är mer positiva och anser att den föreslagna modellen kan skapa de förutsättningar som krävs för att säkerställa långsiktiga investeringar. Men organisationen efterlyser samtidigt teknikneutralitet.

– Samtidigt som vi stöttar den föreslagna modellen är det viktigt att även andra fossilfria teknologier får möjlighet att bidra på lika villkor i framtiden, skriver Svenskt Näringslivs vd Jan-Olof Jacke i en kommentar.

Tung kritik kommer även från Institutet för näringslivsforskning som får sin finansiering bland annat av Svenskt Näringsliv och rad forskningsstiftelser. Institutet varnar i sitt remissvar för den brådska som präglar regeringens tidplan:

”Vi vill inledningsvis uttrycka vår skepsis mot att en så pass komplex och viktig fråga snabbtreds på bara drygt sex månader”, skriver man, och efterlyser en ”utförlig samhällsekonomisk analys” innan regeringen går vidare med en satsning på kärnkraft.

Kungliga ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, instämmer i kritiken och varnar för regeringens brådska.

Ringhals kärnkraftsverk utanför Varberg. Foto: Tomas Ohlsson

Aktörer på elmarknaden är också kritiska. Energibolaget Eon anser att staten och de svenska elkonsumenterna får ta en alldeles för stor risk, och att investeringar i annan elproduktion riskerar att trängas undan och bli olönsamma.

”I grunden förespråkar Eon marknadsbaserade lösningar, teknikneutralitet och rättvis konkurrens mellan alla fossilfria kraftslag, Därför behöver införanden av stöd som rubbar marknadens funktion övervägas noga”, skriver Eon i sitt remissvar.

Branschorganet Energiföretagen välkomnar statligt stöd till ny kärnkraft och ger tummen upp för flera av utredarens lösningar. Samtidigt efterfrågar man liknande stöd även till andra kraftslag för att omställningen ska fungera.

Till de remissinstanser som är positiva hör även Studsvik Nuclear och företaget Blykalla som själva utvecklar små modulära reaktorer. Blykalla efterfrågar dock också en större teknikneutralitet som ger utrymme för fler alternativ.

Den som är ansvarig i regeringen är finansmarknadsminister Niklas Wykman (M). Han ser ingen anledning att slå av på takten trots de skarpa invändningarna men öppnar för justeringar i förslagen.

– Det här ska inte ses som en slutstation, det är en del av ett stort arbete och vi är öppna för att göra fler saker, säger Niklas Wykman och pekar på elmarknadsutredningen som lämnar förslag i vår.

Läs mer:

[Hundratals miljarder på spel när ny kärnkraft ska finansieras](#)

[Kristersson: Reactorer kommer att börja byggas före nästa val](#)

Fakta.Förslaget om ny kärnkraft

■ Tidöpartiernas mål är att två nya reaktorer ska byggas till 2035, med ytterligare utbyggnad till 2045. Det var dock länge sedan det var lönsamt att investera i ny kärnkraft.

■ Därför fick regeringens utredare Mats Dillén i uppdrag att föreslå hur man kan utforma ett statligt stöd till byggandet av nya kärnkraftsreaktorer. Hans förslag vilar på tre grundpelare.

Förmånliga lån. Staten lånar upp 75 procent av det kapital som behövs för att bygga reaktorerna. Kärnkraftsbolagen får ordna resterande 25 procent. Poängen är att svenska staten kan låna till lägre ränta än företagen. Utredningen räknar med lån på 300 miljarder kronor men vill ta höjd för 600 miljarder.

Garanterat elpris. Utredaren föreslår 80 öre per kilowattimme, men i praktiken skulle det bli en förhandlingsfråga mellan staten och bolagen. Hamnar marknadspriset lägre så går staten in och ersätter bolagen för mellanskillnaden. Detta bekostas med en elskatt. Skulle priset stiga över den överenskomna nivån så ska överskottet gå tillbaka till staten.

Riskdelning. När reaktorerna kommit i drift görs en bedömning av lönsamheten. Är den dålig så sänks räntan på lånen. Är lönsamheten god så höjs räntan. Den garanterade prisnivån kan också justeras beroende på hur det går för bolagen.

■ Utredarens uppdrag var att föreslå finansiering av just ny kärnkraft. Det ingick inte att väga kärnkraften mot alternativa lösningar. Lagen om stödet föreslås träda i kraft i maj nästa år.